

Turun yliopiston filosofian oppiaineen valintakoe 2023: Osa A

Tehtävä 1. Merkitse alla olevista väitteistä, ovatko ne ennakkomateriaalin mukaan totta vai epätotta. Oikeista vastauksista saa 0,5 pistettä. Tyhjäksi jätetyistä kohdista tulee 0 pistettä. Vääristä vastauksia vähennetään 0,5 pistettä. Tehtävän kokonaispistemäärä on 0-11p.

	Totta	Epätotta
1. Daniel Dennett ajattelee robottien voivan todella ymmärtää asioita.	X	
2. Loogiset empiristit tarkastelivat ensisijaisesti tutkimusprosesseja ja niiden vaiheita.		X
3. Bertrand Russellin ollessa oikeassa, edistyäkseen fysiikan tulisi pyrkiä etsimään ilmiöille kausaalisia syitä.		X
4. John Searlen mukaan fenomenaalista tietoisuutta ei voi käsittää kolmannen persoonan näkökulmasta käsin.	X	
5. Hitaan vaihdon tapaukset haastavat Michael Devittin version kausaalisen viittaamisen teoriasta.		X
6. Voimme ymmärtää syntymästään kuurosokean ihmisen kokemusten subjektiivista luonnetta, mutta emme voi ymmärtää lepakoiden kokemusten subjektiivista luonnetta.		X
7. Alan Turing edusti kantaa, jossa koneet eivät ikinä kykene rakastumaan.		X
8. Kognitiota on pidetty laskennallisena symbolien manipulointina.	X	
9. Laajentuneen mielen teoriassa kognitiiviset toiminnot kuten muistaminen määräytyvät funktionaalisten roolien perusteella.	X	
10. Mitä tahansa fysikaalisuudella tarkoitetaan, Thomas Nagelin mukaan sen pitää ainakin olla objektiivista.	X	
11. Yhteisen käsitteen strategian heikkoutena näyttäisi olevan oletamus, jossa vaikkapa sanan "vesi" merkitys muuttuu opittuamme veden kemiallisen koostumuksen.	X	
12. Sosiaalisessa eksternalismissa fenomenaaliset kokemukset määrittyvät sosiaalisen tilanteemme ulkoisten piirteiden perusteella.		X
13. Perinteisenä pidetyssä minkowskilaisessa näkemyksessä aika-avaruus on absoluuttinen.	X	
14. Andy Clarkin ja David Chalmersin mukaan tietoiset kokemukset voivat laajentua pään ulkopuolelle.		X
15. Thomas Nagel ajattelee, että on olemassa käsitteidemme tavoittamattomissa olevia tosiasioita.	X	
16. Tieteenfilosofia on tietensosiologiaa kriittisempi tiedettä kohtaan.		X
17. Uskollisuus tosiseikoille on hyvä tapa ymmärtää tieteen objektiivisuus.		X
18. Mentaalisuuden reduktiiviset analyysit eivät tavoita "kokemuksen subjektiivista luonnetta".	X	
19. Objektiivisin menetelmin saatu tieteellinen tulos voi olla virheellinen.	X	
20. Tieteen tavoitteiden tarkastelu oli keskeinen motivaatio tieteenfilosofian naturalistisessa käänteessä.		X
21. David Hume esitti, että syy alkaa aina ennen seuraustaan.	X	
22. Heather Douglasin mukaan proseduraalinen objektiivisuus voi taata, ettei tutkijan henkilökohtaiset vinoumat pääse vaikuttamaan tutkimustuloksiin.	X	

Tehtävä 2. Kuvaa lyhyesti, mitä seuraavat asiat ja käsitteet ennakkomateriaalin mukaan tarkoittavat.

1. Funktionaalinen ruumiillistaminen (2p)
  - Funktionaalisessa ruumiillistamisessa esine tai apuväline on otettu osaksi kokijan kehollista ja toiminnallista näkökulmaa (1p).
  - Edellinen tarkoittaa sitä, että henkilö ei enää pidä esinettä itsestään ulkoisena objektina. (1p)
2. Kausaalinen viittaamisen teoria (2p)
  - Kyseessä on teoria siitä, miten ilmaukset viittaavat kohteeseensa. (1p)
  - Teoriassa on kaksi osaa: (i) Ilmaus otetaan käyttöön, eli kastetaan, jossain tilanteessa ("nimenantotapahtumassa"), jossa on usein läsnä viittauksen kohde. (ii) Myöhemmät kielenkäyttäjät oppivat ilmauksen muilta ja kykenevät viittaamaan ilmaisun kohteeseen ilmauksen käytön kausaalis-historiallisen ketjun avulla, joka palautuu ilmaisun käyttöönottoon. (2 x 0,5p)
3. McTaggartin A- ja B-sarjat (2p)
  - A- ja B-sarjat ilmentävät kilpailevia metafysisiä käsityksiä ajan luonteesta. (1p)
  - A-sarjassa tapahtumilla on määrätty aikamuotoinen sijainti (tapahtuma on mennyt, nykyinen tai tuleva). B-sarjassa tapahtumien aika määräytyy suhdekäsitteiden avulla (tapahtuma X tapahtuu joko ennen, jälkeen tai samanaikaisesti tapahtuman Y kanssa). (2 x 0,5p)
4. Tieteellinen maailmankuva ja ilmikuva (2p)
  - Sellarsin teoriassa *tieteellinen maailmankuva* sisältää vain entiteetit, joita paras tiede olettaa teorioissaan. (1p)
  - *Ilmikuva* taas sisältää ihmisten maailman kaikessa rikkaudessaan—mukaan lukien siis vaikkapa arjessa havaitsemamme esineet—riippumatta kuuluvatko nuo asiat tieteellisten teorioiden olettamiin entiteetteihin. (1p)
5. Tieteellisen objektiivisuuden arvovapauden vaatimus. Mainitse myös yksi sen ongelmista. (2p)
  - Ajatus objektiivisuuden arvovapaudesta selitetty sisältäen kommentin siitä, että tuo koskee tutkimusprosessin keskeisiä vaiheita. (1p)
  - Esille nostetuista ongelmista riittää yhden mainitseminen (1p): arvovapausvaatimus on epärealistinen (esim. tieteenhistorian valossa), vaatimuksen mukainen toiminta ei ole tieteessä aina toivottavaa (jos kriteeriä ei voi täyttää, tutkimus jäisi tekemättä), ja itse tutkimustoiminnassa kysymykset tutkimuksen riittävydestä yms. riippuvat usein ei-tiedollisista päätöksistä.

Tehtävä 3. Vastaa seuraavaan kysymykseen. Vastaa ennakkomateriaalin perusteella. Vastaa vain siihen, mitä kysytään. Kysymyksen alaan kuulumattomien asioiden kuvaamisesta **ei** saa pisteitä.

1. Mitä tieteenfilosofisella naturalismilla tarkoitetaan ja miten tieteenfilosofian painopisteet muuttuivat sen mukana? (9p)
  - Tieteenfilosofisessa naturalismissa on kyse uudesta asenteesta suhteessa tieteeseen: Tiedettä tulee lähestyä sellaisena kuin se on, eikä kuinka filosofit ajattelevat, että sen pitäisi olla. Lähtökohtana siis todelliset tieteelliset käytännöt. (2p)
  - Painopisteen muutos 1: Aiemmin tieteenfilosofia pyrki muotoilemaan yleisiä, kaikkea tiedettä koskevia analyysejä. (1p) Painopisteen muutoksen jälkeen analyytit koskevat konkreettisia ja paikallisia tieteellisiä teorioita. (1p)
  - Painopisteen muutos 2: Tutkimuksellinen mielenkiinto on siirtynyt tieteen lopputuotteista tutkimusprosesseihin. (1p) Tutkimusprosesseista kiinnostaa nykyiset, eikä ideaalit prosessit. (1p) Tieteelliset selittämiset kohdistuvat konkreettisiin selityksiin (ei yleisiin selityksiin) niitä käsitellään yhdessä käytettyihin tutkimusmenetelmiin. (1p)
  - Painopisteen muutos 3: Filosofit ovat aiemmin pyrkineet analysoimaan ja muotoilemaan kategorisia rationaalisuuden periaatteita. (1p) Nykyään rationaalisuus ymmärretään instrumentaalisena, eli suhteessa siihen, kuinka tehokkaita ne ovat asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. (1p)